

Frivilligcentre i Danmark

Statusnotat april 2008

Der findes landet over Frivilligcentre, som støtter og fremmer de mange frivillige initiativer på det sociale områder – frivilligcentre er en vigtig faktor, når den lokale sammenhængskraft styrkes og borgerne skal have øget adgang til både aktiv deltagelse og mulighed for hjælp.

Frivilligcentre findes over hele landet, men desværre endnu ikke i alle kommuner. En satspuljebevilling i perioden 2004-2008 (udviklingspulje for frivilligcentre) har givet i alt 16 nye frivilligcentre og udvikling af yderligere 24 eksisterende frivilligcentre. Således har 50 kommuner i dag et Frivilligcenter. Der er flere kommuner, som ønsker at etablere et Frivilligcenter, men som ikke nåede at komme med i puljen (fx Hørsholm, Mariagerfjord og Norddjurs). Der vedlægges en Danmarkskort, der viser, hvordan frivilligcentre fordeler sig geografisk.

Et frivilligcenter er..

Et frivilligcenter er et lokalt samlingspunkt for det frivillige sociale arbejde, der støtter, formidler og synliggør det frivillige arbejde på tværs af foreningerne. Frivilligcentre arbejder i krydsfeltet mellem frivillige sociale foreninger, borgere og kommunen. Der koordineres, informeres, formidles kontakt og skabes netværk parterne imellem. Frivilligcentre har en særlig funktion i forhold til såvel organisation, kommune og borger.

De frivillige foreninger får:

- Større synlighed og kontaktflade
- Formidlet kontakt med nye frivillige
- Foreningsservice vedr. ansøgninger, kursustilrettelæggelse, faglig sparring mv.
- Fælles platform og netværk for den frivillige indsats

Borgeren får:

- Information om deltagelse i frivilligt arbejde
- Adgang til deltagelse i selvhjælpsgrupper og nye netværk
- Vejledning om hjælpe- og støttetilbud
- Projektstøtte til nye ideer og initiativer
- Et fleksibelt sted, hvor meget er muligt, og hvor man selv bestemmer.

Kommunen får:

- Styrket borgernes frivillige deltagelse
- Styrket borgerens myndiggørelse og evne til at hjælpe sig selv
- En dialogpartner til udvikling af samarbejdet med det civile samfund og de frivillige organisationer
- Et sted hvor kommunen og frivillige organisationer på tværs kan mødes i dialog.

Frivilligcentrene er selvstændige og uafhængige organisationer, der agerer lokalt – det vil sige, at de skal være tilpasningsdygtige overfor særlige behov og vilkår i den lokale kontekst. Ønsket er at danne en fælles platform for information, aktiv deltagelse, netværk og dialog. Frivilligcentre vil oftest være organiseret som medlemsbaserede foreninger, hvor de lokale foreninger og borgere tilsammen udgør medlemsgrundlaget.

FriSes medlemmer har besluttet at følgende opgaver i særlig grad hører med til et frivilligcenter – det betyder ikke, at alle nuværende frivilligcentre løser alle opgaverne – og det udelukker heller ikke, at der løses en række andre opgaver i de enkelte projekter. Kerneydelserne er:

- Formidling af frivilligt arbejde
- Selvhjælpsarbejde
- Opstart og drift af projekter – projektvugge
- foreningsservice
- netværksdannelse
- borger rettede aktiviteter

Ovennævnte kerneydelser har frivilligcentrene i fællesskab i 2004 defineret som de vigtigste opgaver. Der pågår en udvikling i disse år, hvor mange frivilligcentre vælger at tage det brede frivillig perspektiv – og se på alle typer af frivillig deltagelse og ikke kun fokusere på det sociale område. Erfaringen viser at områderne i høj grad kan komme hinanden til gode.

Kapacitetsopbygning og professionalisering af frivilligcentrene

Frivilligcentrene vil bevare deres tilpasningsevne til de lokale rammer og behov, men tilstræber samtidig at opbygge en kapacitet der muliggør løsning af dagens opgaver for et frivilligcenter. I dag skal et frivilligcenter tilbyde faglig sparring til de lokale frivillige initiativer, indgå i udvikling af nye partnerskaber mellem frivillige og offentlige aktører, faciliterer netværk og give borgere samlet oversigt over de frivillige tilbud om både hjælp og aktiv deltagelse. Kravene har forandret sig, og derfor skal frivilligcentrene udvikle deres kapacitet – ellers kan de ikke være fremtidens platform for det frivillige sociale arbejde.

Landsorganisationen er i fuld gang med denne proces – der er udviklet et fælles dokumentationsdesign for, hvordan selvhjælp og frivilligcentre i fremtiden kan indsamle værdifuld information om deres arbejde ved at spørge borgere og andre foreninger. Der indsamles dokumentation i den enkelte medlemsorganisation og dennes omverden en gang om året, og databehandling sker centralt i FriSe, hvorefter den enkelte medlemsorganisation får adgang til egne og fælles data.

Der er i tæt samarbejde med medlemmerne udviklet en ny, fælles og stærk profil for frivilligcentre og selvhjælp – det består af et fagligt mindstegrundlag for henholdsvis selvhjælp og frivilligcentre og et fælles navn/logo, der kan anvendes når man tilslutter sig det faglige mindstegrundlag. Det skal i fremtiden sikre et fælles forpligtende indhold og kvalitet i arbejdet. På generalforsamling 8. marts blev et fælles logo taget i anvendelse. Det er et værdifuldt skridt, fordi det er blevet muligt at se frivilligcentrene som et sammenhængende felt, der kan genkendes fra kommune til kommune.

I efteråret udvikles en fælles værktøjskasse for (og sammen med) frivilligcentrene, som rummer de helt centrale kompetencer, der skal være til stede for at drive frivilligcenterarbejde. Værktøjskassen skal

bidrage til fælles og bedre kvalitet i arbejdet. Værktøjskassen suppleres af en lederuddannelse for frivilligcenterlederne, som er gennemført for første hold og et udviklingsinitiativ for de lokale medlemsbestyrelser.

Samlet set skal disse initiativer bidrage til en kapacitetsopbygning i frivilligcentrene – initiativerne indgår i et udviklingskatalog, der løber over tre år. Målet er at styrke og fokusere på, hvad frivilligcentrenes opgaver er lokalt – vi arbejder med kvalitet og kapacitetsudvikling i fællesskab, samtidig med at vi fastholder at, frivilligcenter tager farve af sine lokale og særlige omgivelser. Derfor bliver frivilligcentre aldrig ens, men de bliver bedre og mere robuste!

Frivilligcentrenes økonomiske situation i dag og i fremtiden

Frivilligcentrene er finansieret af kommunale § 18 midler og statslige tilskud fra PUF-puljen. Den nuværende satspuljebestilling muliggør at i alt 16 nye frivilligcentre er etableret og 24 har udviklet deres geografiske og kompetencemæssige kapacitet til at matche kommunesammenlægninger. Men der er flere alvorlige problemer i frivilligcentrenes finansielle situation:

- Findes der ingen anden løsning, så vil 50 frivilligcentre fra 2009 finansieres alene af § 18 midler og PUF-midler. Det er ikke muligt. Enten vil frivilligcentrene belaste de to finansieringskilder i en grad, at andre frivillige organisationer og foreninger vil tage kraftigt afstand – eller også vil mange frivilligcentre lukke.
- Frivilligcentrene er langt overvejende bemandet med én lønnet person, den daglige leder. Med satspuljebestillingen har de 26 eksisterende frivilligcentre kunne udvide deres kapacitet til to ansatte. Det er ikke muligt for fremtidens frivilligcentre at spille ind i de forventede og ønskede opgaver med kun en ansat. Det er urealistisk og vil blot betyde, at frivilligcentrene alligevel ikke får det nødvendige kapacitetsløft, som er forudsætning for at frivilligcentret kan spille den gunstige rolle i forhold til det lokale frivillige sociale arbejde.
- Og endelig er der de kommuner, som ikke fik økonomisk mulighed for at etablere et frivilligcenter. Landsorganisationen er som tidligere omtalt i kontakt med flere kommuner, som kom for sent til at søge den omtalte udviklingspulje. Det vil være særdeles gunstigt, hvis de resterende kommuner, der måtte ønske et frivilligcenter, fik mulighed herfor.

Desværre blev der ikke reserveret midler til en ny udviklingspulje for frivilligcentre ved satspuljeforhandlingerne marts 2008. Måske ikke overraskende – i og med at evalueringen for den eksisterende pulje ikke foreligger endnu. Evaluator Lars Skov Henriksen fra Aalborg Universitet – og en anerkendt 3. sektorforsker – har netop færdiggjort den 2. del rapport i evaluering af puljen. Den vedlægges dette notat. Lars Skov peger netop på frivilligcentrenes gunstige betydning som lokale 'infrastruktur organisationer', der kan støtte, udvikle og facilitere det lokale frivillige arbejde.

Rådet for det frivillige sociale arbejde anbefaler i en udtalelse marts 2008 at der findes en fortsat finansiering af frivilligcentrene. Og landsorganisation – og frivilligcentre håber på at der det kommende halvår kan komme en afklaring på frivilligcentrenes alvorlige økonomiske situation. Og at der tages stilling til, hvordan frivilligcentre kan muliggøres i de kommuner, der ønsker et.

Sussi Maack
Sekretariatsleder i Frivilligcentre & Selvhjælp Danmark